

Tallinna Eesti noortemeeste selts algatab eesti keele kursused neile, kes eesti õppekeelega koolide puudusel oma emakeelt õieti ei tunne ning selles oma mõtteid avaldada ei oska.

100 aastat tagasi

Koostanud emeriitprofessor **H e i n o R a n n a p**

2. jaanuar

■ Eesti kirjanduse seltsi aastakoosolekul Tartus võetakse vastu 37 uut liiget, nendest 11 kooliõpetajat. Toimkondade uuteks liikmeteks valitakse õpetajakutsega Helmi Põld, Anton Jürgenstein, Juhan Jurkatam jt. Koosolekut juhatab seltsi esimees – kultuuri- ja kirjandusloolane, Kolga-Jaani pastor Villem Reiman.

■ Tallinna Nikolai gümnaasiumi juures teevad kodukooliõpetaja eksami 18 noort, nende hulgas erakooli juhataja Jakob Westholm.

3. jaanuar

Tallinna linna kehvemate õpilaste toetamise seltsi tegevliige, linna koolikolleegiumi liige ning algkooliõpetaja Kustav Ollik saab Stanislause ordeni.

4. jaanuar

Tartus maetakse heliloojat, keeleteadlast ja ajakirjanikku Karl August Hermanni.

7. jaanuar

Pärnus Elevandi uulitsal avatakse „ajakohaselt korraldatud“ lugemistuba, kus on ajalehed Postimees, Virulane, Päevaleht, Meie Kodumaa ja Ristirahva Pühapäevaleht ning venekeelsed Peterburi Teataja ja Isamaa.

8. jaanuar

Riia ringkonnakohtu väljasõiduistungil Tartus on arutlusel üliõpilaste Otto Walteri ja Richard Musso kahevõitlus püstitolitega auhaavamise lahendamiseks, mille tagajärjel Otto Walter sai haavata ja suri. Kohus mõistis Richard Mussole üheaastase vangistuse.

9. jaanuar

Eestimaa kubermanguvalitsus teatab, et Tallinn vajab üleüldise õpetuse sisseseadmiseks juurde üheksa alguskooli,

poistele käsitöökooli ja mehaanika-tehnikakooli keskkoolina ning tütarlastele ühe ametikooli. Rakvere linn soovib poisslaste gümnaasiumi, Haapsalu linn uut reaalkooli ning proua Sokolovi tütarlastekooli muutmist eelgümnaasiumiks; Paide soovib tütarlastegümnaasiumi.

10. jaanuar

Müügile tuleb gümnaasiumiõpetaja Mihkel Kampmanni teos „Eesti wanem ilukirjandus: üleminek waimuliku kirjanduse walitsusest Eesti algupärasele rahvuslikule ilukirjandusele“.

12. jaanuar

Hageri haridusselts avab 8000 rubla maksma läinud 40 õpilasega kooli, kus on kolm klassiruumi, magamis- ja söögitoad ning õpetaja korter.

14. jaanuar

Tallinnas korjavad Valvaja seltsi liikmed linna pealt kokku saalitäie kõige närusemaid ja ulakamaid tänavalapsi ning teevad neile peo. Eeskavas on kõne, laul, muusika, ilulugemine ja udupildid.

18. jaanuar

Lagedi rahvahariduse selts ostab oma laulukoorile oreli, sest koolivanem O. Pender ei luba oma kooli oreli kasutada kartuses, et lauljad varastavad oreliviled ära.

20. jaanuar

Tartu õpetajate seminari äärmiselt kitsi direktor Mihail Serkov vabastatakse ametist. Uueks direktoriks määratakse õpperingkonna kuraatori isiklik sõber Ilja Vassilkov, kes ostab seminarile maja Pepleri uulitsal, muretseb sümfooniaorkestrile uued muusikariistad, internaati paremad tekid ja madratsid ning lubab seminaristidel lugeda Postimeest.

21. jaanuar

Tallinnas avatakse kärelda talve tõttu maksuta söögimaja

vaeslastele ja vaestele. Majandusliku külje eest hoolitsevad vene ja juudi seltskond ning Estonia selts.

23. jaanuar

Trükist ilmub J. Aaviku 158-leheküljeline „Praktiik soome keele õpetus”. Postimees rõhutab: „Mitmesugused keeleseadused on välja jäetud, selle asemel aga ühte ja teist tarvilikumat ligi antud.”

25. jaanuar

Kuressaare Bürgerklubis on Saaremaa kurtummade kooli hääks basaar. Kurtummad lapsed esitavad näitemängu ja demonstreerivad kõnelemist. Saarlaste kaastunde abil saadakse üle 400 rubla sissetulekut.

30. jaanuar

Eesti nooresoo kasvatuse seltsi esimeheks valitakse väljapaistev poliitik ja ajakirjanik Jaan Tõnisson, kes jääb sellele kohale üheksaks aastaks.

31. jaanuar

Rahvahariduse ministeerium muudab keskkoolide nõukogu seniseid õigusi, mille järgi võis õpilasi järgmisse klassi üle viia kuni kahe puudulikuga. Nüüd võib õpetajate nõukogu õpilasi järgmisse klassi viia oma heaksarvamisel, hinnetele vaatamata.

1. veebruar

■ Eesti üliõpilased Moskvas asutavad ülikooli valitsuse loaga 14 üliõpilasega Moskva Eesti üliõpilasseltsi, et eesti üliõpilaste keskel huvi oma kodumaa ja rahva vastu alal hoida.

■ Tallinna Aleksandri gümnaasiumi õpilaste ja Inglismaa laevade madruste vahel toimub merejäljal jalgpallivõistlus. Kanges tuules toimunud matsi võidavad inglased.

2. veebruar

Tartu ülikooli nõukogu kinnitab Eesti üliõpilaste korporatsiooni Sakala põhikirja ja selle värvid: sinine-lilla-valge.

4. veebruar

■ Tartus on Eesti nooresoo seltsi uisutee muutunud noorte talviseks spordikeskuseks. Sel õhtul on uisutamast 800 inimest. Mängib garnisoni puhkpilliorkester, põlevad ilutuled, lastakse rakette.

■ Rahvahariduse ministeerium teatab, et üleüldise hariduse sisseseadmiseks on vaja Venemaal avada 148 179 uut kooli. Eestimaa ja Liivimaa kubermangude uute koolide taotlejatele teadmiseks, et riik annab pool summat, teise poole peab andma kohalik omavalitsus.

5. veebruar

Harjumaal Kloostri mõisas avatakse politseikordnike kool.

7. veebruar

Lõpevad Peterburi ülikooli professori, Vene pedagoogika akadeemia juhataja, vene eksperimentaalpedagoogika tähtsa esindaja A. P. Netšajevi hingeteaduslikud ettelugemised, mis kestnud kuus päeva, iga päev kaks tundi. Professor pöörab erilist tähelepanu 6–7-aastastele lastele, kel-

lel on hammaste murdmise aeg, ja 12–14-aastastele, kellel ilmnevad esimesed sugulise küpsemise tundemärgid.

9. veebruar

Koolilaste käest lahti pääsenud tuli põletab maha Kõo valla Soomevere küla koolimaja.

11. veebruar

Tartus arutavad keelemehed eesti keele õigekirjutamise küsimusi. Esiteks. Kas kirjutada *iialgi*, *ialgi* või *ealgi*? Peale jäävad *iialgi* pooldajad, kuid otsustatakse, et võib kirjutada ka *ialgi*. Teiseks. Kõik on nõus kirjaviisiga: *aeg*, *aja*, *aegasid*. Kuid *aed*, *aia* kohta lähevad arvamused lahku ja otsustatakse kirjutada *aid*, *aia*. Kolmandaks. Tõsine lahkeli tekib J. Tõnissoni ja M. Kampmanni vaadete vahel, kas kirjutada *naene*, *laene*, nagu arvab Tõnisson, või *naine*, *laine* Kampmanni soovitusel. Kui Kampmann meenutab, et kasutusel ja levinud on juba *kaine* ja *aine*, kalduvad teised ka Kampmanni versiooni poole.

12. veebruar

Venemaa peaminister Pjotr Stolõpin keelab järeleandmised Baltimaade emakeelsetele koolidele, väites, et „vene keelele tuleb koolides tagasi anda vääriline koht”.

13. veebruar

Tallinna Eesti noortemeeste selts algatab eesti keele kursused neile, kes eesti õppekeelega koolide puudusel oma emakeelt õieti ei tunne ning selles oma mõtteid avaldada ei oska.

14. veebruar

Pärnu pedagoogika selts arutab, „missugusi abinõusi võiks praegu koolides tarvitusel olevate nuhtluste asemel seadida”. Loetakse ette Venemaa keskkoolide nuhtlusseadus ja tutvustatakse seejärel väljamaa koolide nuhtluse viise. Arutelu järel otsustatakse: enne järeleproovimist ei või ühtegi abinõud soovitada ega laita!

15. veebruar

Hiiumaa rahvahariduse selts, kus on 215 liiget, annab 1500 eksemplaris välja 35-leheküljelise raamatu Comeniusest ja Pestalozzist, mille seadis „mitmesuguste hallikate järele kokku August Nigol”. Raamatu sissetulek otsustatakse anda „parema kirjanduse väljaandmiseks Eestis”.

23. veebruar

Kõo mõisas algavad uued Eesti Aleksandrikooli põllutöö kursused. Õpetatakse taimeteadust, maamõõtmist, põlluasjandust, karjakasvandust, piimatalitust ja raamatupidamist. Õppida võivad ka naisterahvad. Õppetöö kestab 16. maini.

Järgneb.